

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van
site 's Gravenwinkel te Torhout**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010;

Gelet op het ministerieel besluit van 15 maart 2010 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen site 's Gravenwinkel te Torhout;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door het agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling West-Vlaanderen op datum van 11 oktober 2010, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 november 2010,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

De site 's Gravenwinkel, bestaande uit het woongedeelte, de erfpijlers, de kapel, het voormalige koetshuis en de omringende tuin met parkbomen en tuinmuur, gelegen te Torhout (Torhout), Fraeysstraat 1;

bekend ten kadaster:

Torhout, 1e afdeling, sectie K, perceelnummers 196M, 196X, 198D.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De historische waarde, in casu ook de architectuur-historische waarde :

- De site s' Gravenwinkel gaat terug op een voormalige grafelijke verblijfplaats en vormt dus een belangrijke historische site in de Torhoutse binnenstad. Op nauwelijks 100 meter van de Sint-Pieterskerk en van de toenmalige economische sites in de stadskern, fungeerde " 's Gravenwinkel" als verblijfplaats van de graven van Vlaanderen tijdens de jaarmarkten. Na de teloorgang van de jaarmarkten in de 13de eeuw wordt "'s Gravenwinkel" de verblijfplaats van lokale adellijke en burgerijfamilies. Vanaf het einde van de 16de eeuw (na de godsdiensttroebelen) tot het einde van de 18de eeuw is de site in handen van personen die een belangrijke rol speelden binnen de heerlijkheid Wijnendale, in de 19de eeuw is de site in handen van de brouwersfamilie Fraeys.
- De afbeelding van de omwalde site op de kaart in het manschepebouck van de heerlijkheid Wijnendale (1774) met een verbinding vanaf de Sint-Pieterskerk naar de huidige site getuigt nog van het belang van de site in de 18de eeuw. De omwalling is nog gedeeltelijk aangegeven op de P.C. Poppkaart (ca. 1850). De actuele perceelsstructuur met het bijna rechthoekige perceel waarop het hoofdvolume ingeplant is en waaraan de toegang met erfpijlers gelegen is, refereert nog aan de vroegere omwalling.
- De site bewaart zijn 18de-eeuwse hoofdvolume: verankerde witgeschilderde baksteenbouw boven gepekte plint, en twee bouwlagen onder pannen zadeldak. De dubbelhuisopstand is gemarkeerd door rechthoekige muuropeningen in een grijs beschilderde vlakke omlijsting met sluitstenen en gaaf bewaard beschilderd houtwerk met kruisindeling. De lijstgevel wordt afgelijnd door een typisch 18de-eeuwse, kwartbolle bakstenen lijst waarop de houten kroonlijst met klossen aansluit. Gaaf bewaarde interieurelementen uit het einde van de 18de eeuw zijn onder meer de gestucte balken en de Lodewijk XVI-schouwen met stucwerk voorzien van festoenen en afbeelding van muziekinstrumenten. Ook de dakgebintes met pen-en-gatverbindingen en toognagels zijn nog 18de-eeuws. De overige vleugels dateren uit de jaren 1920 (bouwplan van 1928 naar ontwerp van de Torhoutse architect Thierry Nolf) zijn opgetrokken in een gelijkaardige, regionalistisch geïnspireerde witgeschilderde baksteenbouw met aandaken en houten kroonlijst op klossen.
- Rondom het hoofdvolume is een ruime tuin met 19de-eeuwse kenmerken bewaard, onder meer enkele parkbomen. De kapel is ca. 2000 herbouwd in de tuin, als een historische reconstructie van een kapel van ca. 1867, die tot de jaren 1970 de zuidwestzijde van de site vanaf de straatzijde markeerde. Ook de verzorgde bakstenen hekpijlers met aansluitende tuinmuur markeren de groene historische site vanaf de straatzijde. Ook het 19de-eeuwse koetshuis met pannen zadeldak is markerend vanaf de straatzijde. Aan de tuinzijde is de bogenstructuur bewaard.

De sociaal-culturele waarde:

- De ligging van de hekpijlers aan een hoek van de straat en recht tegenover het zogenaamde 'oudste huisje van Torhout' (Fraeysstraat nr. 6) zorgt voor een sterke visuele band tussen beide sites.
- Als zijnde een arbeidershuisje met een beeldbepalende ligging op een hoek van een straat en tegenover de historische site 's Gravenwinkel. Die visuele link en zichtas leidden ook tot de historisch vooralsnog niet bewezen stelling dat het lage huisje een portiershuisje zou zijn geweest van de historische site 's Gravenwinkel.

Beperking. Het beschermingsbesluit sluit volgend element uitdrukkelijk uit : de garage uit de jaren 1950 (deel van perceel 198 D). Het deel van het perceel waarop genoemde garage gelegen is, wordt evenwel volledig opgenomen binnen de bescherming, aangezien het inherent deel uit maakt van de historische structuur.

./..

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009 en 11 januari 2010).

Brussel,

25 FEB. 2011

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS